

Comentariul operei Cel mai iubit dintre pamanteni scrisa de Marin Preda - a sasea parte

Naratiunea nu respecta cronologia faptelor. Punctul de pornire al fluxului narativ este fixat in lunile de detentie, cand, asteptandu-si pedeapsa, Victor Petrini isi rememoreaza firul existentei. Tehnica este cea a memoriei afective care "traduce" fidel o voce interioara ce-i vorbeste.

Ne aflam cand in fata unui narator - om matur care scrie romanul, cand in fata unui narator - in care tasneste copilul sau adolescentul, dupa cum memoria il calatoreste prin varste. Trecutul este retrait in mod efectiv si imaginile despre lume sau despre oameni apar uneori deformat. Putem vorbi asadar despre timpul fizic, pe care-l evoca naratorul, ci de "durata" in sens proustian, timp subiectiv sau timp trait.

Cartea consacra victoria duratei asupra timpului. Fiecare experienta, chiar si cea intima e altfel traita de fiecare individ, iar timpul, timpul ceasornicelor, e acelasi pentru toti. Timpul ceasornicelor ne regleaza viata exterioara, cea intima e reglata de durata care-si are si ea legile ei. Astfel, o clipa de fericire sau de suferinta poate fi resimtita ca o intreaga eternitate pentru constiinta. Fiecare secunda a duratei este marcata de secunda precedenta.

Rememorand trecutul, viata traita, se face apel la cele doua tipuri de memorii: cea voluntara - efort intelectual dirijat prin vointa si cea involuntara, care opereaza spontan, surprinzandu-ne prin descoperirile sale.

Nefiind dictata de intelect si vointa, ci de viata secreta a inconstientului nostru, a afectivitatii si a intuițiilor celor mai obscure, memoria involuntara aduce in fata un trecut viu, tot atat de viu ca si prezentul. Proust se foloseste de memoria involuntara, pentru a reinvia timpul scurs, Marin Preda le foloseste pe amandoua.

Aflat deja in acel trecut ii vin in minte, involuntar, alte fapte si alte trairi. Scriitorul urmeaza acest drum care i se deschide si cartea poarta ciorchini de naratiuni, ajungand la o viziune relativista asupra lumii. Amintindu-si de Caprioara si de disparitia ei, eroul e furat de gandul unei altei disparitii, a Ninetei, la fel de neexplicabila si-i trece prin minte ca poate si Nineta a murit. Povestea Caprioarei o aflam prin intermediul lui Victor Petrini, care isi aminteste cum a relatat faptele in rata anchetatorului insarcinat cu elucidarea cazului.

Refacerea trecutului lasa impresia ca Petrini, inchis, sta si acum de vorba cu propria constiinta sau cu cititorul. Includerea lectorului in evenimente si chiar in discutii reprezinta un element important de captare a atentiei, o abilitate tehnica scriitoriceasca menita sa sparga monotonia (daca ea ar aparea) relatarii la persoana I.